

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مالکیتِ حق الامان بر دعوائی مدنی

مؤلف

اعظم ایمانیان یدِ گای

زیر نظر

دکتر مجید پور استاد

استادیار آیین دادرسی مدنی و حقوق تطبیقی

انتدات بخل

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : مالکیت خواهان بر دعوای مدنی / مؤلف: اعظم ایمانیان بیدگلی؛
زیر نظر: مجید پوراستاد.
مشخصات نشر : تهران: جنگل، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری : ۱۷۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۹۳۷-۲
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : اقامه دعوا
موضوع : حقوق مدنی - - ایران - - دعوای
شناسه افزوده : پوراستاد، مجید، ناظر
رده بندی کنگره : ۳۴۷/۵۵۰۵ : ۱۹ الف ۷ الف / KMH۴۶۳۰
رده بندی دیویی : ۳۴۷/۵۵۰۵
شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۳۶۸۴

سرشناسه
عنوان کتاب: مالکیت خواهان بر دعوای مدنی

مؤلف: اعظم ایمانیان بیدگلی
ناشر: انتشارات جنگل
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۱
قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۴۵۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۹۳۷-۲

مرکز پخش: انتشارات جنگل جاودانه

[http:// www.junglepub.org](http://www.junglepub.org)

[email:// Info@junglepub.org](mailto:Info@junglepub.org)

۰۲۱-۶۶۴۸۸۳۰-۹-۶۶۴۸۶۱۱۵

۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

بند دوم: عدم تجویز استرداد دعوا پس از اتمام دادرسی.....	۱۰۶
گفتار سوم: استرداد دعوا پیش از اتمام دادرسی.....	۱۰۹
بند اول: استرداد پیش از ختم مذاکرات.....	۱۱۳
الف- واکنش دادگاه.....	۱۱۴
ب- آثار حقوقی.....	۱۱۴
بند دوم: استرداد پس از ختم مذاکرات.....	۱۱۶
الف- رضایت خوانده.....	۱۱۷
ب- عدم رضایت خوانده.....	۱۲۲
مبحث دوم: انصراف صحنی خواهان از دعوا.....	۱۲۶
گفتار اول: عدم حضور خواهان در جلسه دادرسی جهت ادای توضیحات.....	۱۲۶
بند اول: حضور یا عدم حضور طرفین دعوا در جلسه دادرسی.....	۱۲۷
بند دوم: ضمانت اجرای عدم حضور اصحاب دعوا در جلسه دادرسی بر مبنای قوانین قدیم.....	۱۲۸
بند سوم: فروض دوگانه حضور و عدم حضور اصحاب دعوا در جلسه دادرسی.....	۱۳۲
گفتار دوم: عدم همکاری با دادگاه.....	۱۳۹
بند اول: عدم رفع نقص دادخواست در موعد مقرر.....	۱۳۹
بند دوم: عدم طرح دعوای مربوطه در دادگاه صالح.....	۱۴۳
بند سوم: عدم سپردن تأمین.....	۱۴۴
الف- عدم سپردن تأمین دعوای واهی.....	۱۴۴
ب- عدم سپردن تأمین اتباع بیگانه.....	۱۴۵
نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....	۱۴۷
منابع و مأخذ.....	۱۵۳

گفتار اول: قاعده اختیار و گذاری دعوا.....	۶۱
بند اول: انتقال دعوا در قوانین و دکترین حقوقی.....	۶۱
الف- انتقال دعوا در قوانین.....	۶۱
ب- انتقال دعوا از دیدگاه حقوقدانان.....	۶۳
بند دوم: واکنش دادگاه در مواجهه با انتقال دعوا توسط خواهان.....	۶۴
الف- تداوم نفع در جریان دادرسی.....	۶۵
ب- جاری شدن قاعده‌ی اعتبار امر مختومه.....	۶۶
ج- زوال سمت انتقال دهنده.....	۷۲
گفتار دوم: جلب ثالث.....	۷۳
بند اول: جهات و انگیزه‌های خواهان جالب ثالث.....	۷۵
الف- محکومیت مستقل شخص ثالث.....	۷۶
ب- جلب تقویتی.....	۷۷
بند دوم: آیین دادرسی جلب ثالث.....	۷۷
مبحث سوم: حق خواهان بر اداره دلائل.....	۷۸
گفتار اول: مالکیت خواهان بر دلیل و استثنائات آن.....	۷۸
بند اول: مالکیت خواهان بر دلیل.....	۸۰
بند دوم: استثنائات.....	۸۲
الف- در ارتباط با دادگاه.....	۸۳
ب- در ارتباط با خوانده.....	۸۵
گفتار دوم: موارد عدم امکان اجابت درخواست.....	۸۸
بند اول: عدم قابلیت اثبات.....	۸۸
الف- عدم ارتباط.....	۸۸
ب- عدم تأثیر.....	۸۹
بند دوم: فراهم نکردن تمهیدات رسیدگی.....	۹۰
الف- عدم پرداخت دستمزد کارشناس.....	۹۰
ب- عدم تهیه وسیله اجرای قرار معاینه محل و تحقیق محلی.....	۹۱
فصل سوم: حق خواهان بر پایان دعوا.....	۹۳
مبحث اول: انصراف صریح خواهان از دعوا.....	۹۶
گفتار اول: استرداد دادخواست تا اولین جلسه‌ی دادرسی.....	۹۷
الف- واکنش دادگاه.....	۱۰۲
ب- آثار حقوقی.....	۱۰۲
گفتار دوم: استرداد دعوا پس از اتمام دادرسی.....	۱۰۳
بند اول: مفهوم استرداد دادرسی.....	۱۰۳

ج- منع تفریط از خواسته.....	۲۵
گفتار دوم: اختیار خواهان در میزان ارزیابی خواسته.....	۲۶
بند اول: اعمال قاعده در دعاوی راجع به اموال.....	۲۶
بند دوم: موارد تحدید قاعده.....	۲۸
الف- اعتراض خواننده به بهای خواسته.....	۲۸
ب- دعاوی مالی راجع به اموال غیر منقول.....	۲۹
مبحث سوم: حق خواهان بر گزینش محل اقامه دعوا.....	۳۰
گفتار اول: اموال منقول ناشی از عقود.....	۳۱
گفتار دوم: تعدد خواننده و تعدد خواسته‌ی غیر منقول.....	۳۳
گفتار سوم: دعاوی بازگانی.....	۳۴
بند اول: دعاوی ناشی از عملیات بازگانی.....	۳۶
بند دوم: دعاوی ناشی از تهذبات شرکت.....	۳۸
فصل دوم: حق خواهان بر جریان دعوا.....	۳۹
مبحث اول: تصرف در خواسته دعوا.....	۴۴
گفتار اول: تغییر در کمیت خواسته.....	۴۷
بند اول: کاهش خواسته و آثار آن.....	۴۷
الف- ماهیت کاهش خواسته و شرایط آن.....	۴۷
ب- آثار حقوقی.....	۴۹
بند دوم: افزایش خواسته و آثار آن.....	۴۹
الف- شرایط افزایش خواسته.....	۴۹
ب- مصادیق افزایش خواسته.....	۵۲
ج- آثار حقوقی.....	۵۵
گفتار دوم: تغییر در کیفیت خواسته.....	۵۶
بند اول: تغییر خواسته و آثار آن.....	۵۶
الف- مفهوم تغییر خواسته.....	۵۶
ب- آثار حقوقی.....	۵۶
بند دوم: تغییر درخواست و آثار آن.....	۵۷
الف- تعیین درخواست.....	۵۷
ب- آثار حقوقی.....	۵۸
بند سوم: تغییر نحوه دعوا و آثار آن.....	۵۸
الف- مفهوم تغییر نحوه دعوا.....	۵۸
ب- آثار حقوقی.....	۵۹
مبحث دوم: تغییر در طرف دعوا.....	۶۰

فهرست مطالب

الف- طرح مسأله و بیان موضوع و انگیزه.....	ک
ب- سؤالات تحقیق.....	م
ج- ابعاد کاربردی.....	ن
د- پیشینه پژوهش.....	ن
ه- شیوه‌ی کار و محدودیت‌ها.....	ن
و- تقسیم مطالب.....	س
فصل اول: حق خواهان بر شروع دعوا.....	
مبحث اول: قاعده‌ی اختیار اقامه‌ی دعوا از سوی خواهان.....	۳
گفتار اول: مفهوم دعوا و ارتباط آن با حق.....	۴
بند اول: تعریف دعوا و عناصر آن.....	۴
الف- تعریف دعوا.....	۴
ب- عناصر دعوا.....	۵
بند دوم: تبیین حق بر دعوا و منشأ آن.....	۶
الف- مفهوم حق و ارتباط آن با دعوا.....	۶
ب- منشأ حق.....	۷
گفتار دوم: اصل حاکمیت خواهان و استثنائات آن.....	۸
بند اول: اصل لزوم درخواست ذینفع.....	۸
بند دوم: استثنائات.....	۱۱
الف- از لحاظ موضوعی.....	۱۲
ب- از لحاظ زمانی.....	۱۴
ج- دعوت خواننده.....	۱۵
مبحث دوم: اختیار خواهان در خواسته و میزان ارزیابی آن.....	۱۵
گفتار اول: نحوه‌ی تعیین خواسته و آثار آن.....	۱۶
بند اول: اختیار خواهان در کمیت و کیفیت خواسته.....	۱۸
الف- نوع خواسته.....	۱۸
ب- میزان خواسته.....	۱۹
ج- تعداد خواسته.....	۲۰
بند دوم: تکلیف دادگاه به رعایت حدود خواسته.....	۲۱
الف- منع تغییر خواسته.....	۲۲
ب- منع تعدی از خواسته.....	۲۴

خواهان به طور صریح می باشد. ضمن آنکه خواهان در برخی مقاطع در نتیجه ی عدم همکاری با دادگاه، با انصراف ضمنی از دعوا، به دادرسی پایان می بخشد. اختیارات گسترده ی خواهان ریشه در اصل معروف حاکمیت اراده دارد. نکته ی قابل توجه آنکه مالکیت و حاکمیت خواهان نیز مشابه اصول دیگر با استثنائاتی مواجه است. قانونگذار موظف است در مواردی که احتمال می رود خواهان با اعمال اختیاراتش، نظم عمومی را به خطر انداخته یا حقوق طرف مقابل را نادیده انگارد، مقررات محدودکننده ای پیش بینی نماید. البته در صورتی که قضات در اجرای مقررات دچار تردید شوند، با استمداد از اصل حقوقی مذکور، می توانند از حالت شک خارج شوند.

چکیده

خواهان به تبع حق تضییع شده‌ی خویش، اختیار اقامه‌ی دعوا می‌یابد. در این پژوهش سعی داشته با شناخت مبنا و منشأ حق خواهان بر دعوا، راه هرگونه تعدی و تفریط در اجابت خواسته‌ی خواهان را بسته و قضات را در اعطای حق به ذیحق یاری رسانیده تا بدین ترتیب صدور آراء متعارض و تضمیمات قضایی متفاوت که بی‌طرفی دادگستری را مخدوش نموده، کاهش یابد. شروع رسیدگی به دعاوی مدنی مستلزم درخواست خواهان می‌باشد اما در نظام دادرسی فعلی بر اصل لزوم درخواست در دعاوی مدنی و حق همه‌جانبه و انحصاری خواهان بر شروع دعوا، استثنائاتی وارد شده است. بدین صورت که غیر از خواهان، مقام قضایی نیز جهت صیانت از منافع عمومی می‌تواند آغازگر دعوا باشد از این قبیل است؛ رسیدگی به امور حسبی و درخواست ورشکستگی. دادگاه محدوده‌ی رسیدگی و اتخاذ تصمیم خود را به وسیله خواسته‌ی اعلامی توسط خواهان مشخص می‌نماید. از دیگر اختیارات خواهان، نحوه‌ی ارزیابی خواسته در دعاوی راجع به اموال است. بدین ترتیب که خوانده، دادگاه یا دفتر در غیر موارد مذکور در قانون، حق دخالت در میزان آن را ندارند. اگرچه خواهان نخست مکلف است دعاوی خود را در دادگاه محل اقامت خوانده اقامه نماید اما در مواردی اختیار دارد که از بین چند دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به دعاوی وی را دارند، یکی را انتخاب کند. در جریان دعوا خواهان می‌تواند با اعمال حق خود در خواسته، طرف دعوا و دلایل تغییراتی اعمال نماید. قانونگذار ذیل ماده‌ی ۹۸ ق.آ.د.م، تغییر در خواسته را مقید به وجود شرایطی نموده است. همچنین با وضع ماده‌ی ۱۹۹ ق.آ.د.م، به منظور کشف حقیقت دست دادرس را باز گذاشته است. بنابراین اصل حاکمیت اصحاب دعوا، با فعال نمودن نقش دادگاه در احراز امور موضوعی، محدود یا از شدت آن کاسته شده است. قانونگذار، در قانون آیین دادرسی در امور مدنی، همواره با در نظر داشتن حقوق خوانده و رعایت نظم عمومی، و از طرفی جهت جلوگیری از تضییع حق خواهان، سعی داشته چارچوبی برای استرداد دعوا توسط خواهان مشخص نماید. ماده‌ی ۱۰۷ ق.آ.د.م، نمونه‌ی بارز پایان دادن به دعوا توسط

علائم اختصاری

ر.ک:	رجوع کنید به
ق.آ.د.م.	قانون آیین دادرسی در دادگاه‌های عمومی و انقلاب - کتاب اول در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹
ق.آ.د.م.ف.	قانون آیین دادرسی مدنی فرانسه
ق.ا.	قانون اساسی
ق.ا.ا.م.	قانون اجرای احکام مدنی
ق.ا.پ.ق.د.	قانون اصلاح باره‌ای از قوانین دادگستری
ق.ا.ح.	قانون امور حسبی
ق.ا.م.ح.	قانون اصول مداخلات حقوقی
ق.ت.	قانون تجارت
ق.ت.ا.و.	قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی
ق.ت.د.ج.ی.د.	قانون تشکیل دادگاه‌های حقوقی یک و دو
ق.ت.د.ع.ا.	قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب
ق.ث.	قانون ثبت
ق.ر.م.م.	قانون روابط موجر و مستأجر
ق.ص.چ.	قانون صدور چک
ق.ق.	قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸
ق.م.	قانون مدنی
ق.و.د.د.و.	قانون وصول برخی درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین
ه.ش.	هجری شمسی
ه.ق.	هجری قمری

سپاس خداوندی را سزااست که گوشه‌نمان با حقیت، حق او را ادا کردن بتوانند.

آن چنان خداوندی که هست باری بلند او را درک کنند و خواصان، بوشند به حقیقت وی دست نیابند.

درد بر انبیای عظام و اندر اطهار، سلام و عرض ادب به پیشگاه مقدس حضرت مهدی (عج) بکافز منجی عالم بشریت.

مراتب تقدیر و شکر خود را از زحمات بی دریغ استاد راهنما جناب آقای دکتر مجید پور اسناد اعلام می نمایم.

از پدر و مادر مهربانم که بابتل حقوق خویش مراد تدوین و تحقیق این پژوهش یاری رسانیده اند کمال تشکر و قدردانی را می نمایم.
